

מסכת גיטין

זע"ב

[א] גמ' מימינו למזרח הדרך טהורה כו' למערב הדרך טמאה כו' – כצ"ל. כן הוא גי' תוספתא ובירושלמי. וע"כ ט"ס בגמ' כי עכו וכזיב במערבו הן.

כע"א

[א] גמ' הא בעינן שמו ושמה וליכא כו' – כצ"ל.

אור אליהו

היכן, עד כזיב" – כן צריך לומר. וכן הוא הגירסא בתוספתא (אהלות יח, יד): "ההולך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך - טהורה משום ארץ העמים, וחייב במעשר ובשביעית, עד שתודע שהיא פטורה. משמאל למערב הדרך - טמאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתודע שהיא חייבת, עד כזיב". וכן הוא בירושלמי (שביעית ו, א): "המהלך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך - טהורה משום ארץ העמים, וחייבת במעשרות ובשביעית, עד שתודע לך שהיא פטורה. משמאל למערב הדרך - טמאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתודע לך שהיא חייבת, עד שהוא מגיע לכזיב". ועל כרחק טעות סופר בגמ' בבבלי, כי עכו וכזיב במערבו של ארץ ישראל הן². ולכן, כשהולך מכיוון דרום לכיוון צפון, מעכו לכזיב, מצד ימינו למזרח הוא ארץ ישראל, וממילא הדרך טהורה, ומצד שמאל למערב הוא ארץ העמים, וממילא הדרך טמאה.

[א] בגמ': "וכי תימא, ליחוש דילמא אקדים ויהב ליה זוזא לספרא מעיקרא, הא בעינן שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה וליכא", כך היא הגירסא שלפנינו בגמ'. והנה תיבת "שינה" אין לה כאן מובן כלל, שהרי

[א] בגמ': "למימרא דעכו לצפונה דארץ ישראל קיימא. ורמינהו, היה מהלך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך - טמאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשר ומן השביעית, עד שידע לך שהיא חייבת. משמאל למערב הדרך - טהורה משום ארץ העמים, וחייבת במעשר ובשביעית, עד שידע לך שהיא פטורה. עד היכן, עד כזיב. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו, עד לבלבו. אמר אביו, רצועה נפקא", כך היא הגירסא שלפנינו בגמ'¹. ולפי גירסא זו, עכו וכזיב נמצאות בצפון מזרח של ארץ ישראל. ולכן אם כשהולך מעכו לכזיב, מצד ימינו הוא מזרח ושם ארץ העמים, ומצד שמאל הוא מערב, ושם הוא ארץ ישראל, על כרחק שהוא הולך מכיוון דרום לכיוון צפון. ומזה רצתה הגמ' להביא ראיה שעכו לא הייתה בסוף צפונה של ארץ ישראל, שהרי היא הייתה דרומית לכזיב.

אמנם לדעת רבינו הגירסא בגמ' היא: "ורמינהו, היה מהלך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך - טהורה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשר ומן השביעית, עד שידע לך שהיא חייבת. משמאל למערב הדרך - טמאה משום ארץ העמים, וחייבת במעשר ובשביעית, עד שידע לך שהיא פטורה. עד

מצאנו (גדרים ל ע"א): "הנודר מירדי הים מותר ביושבי היבשה, מיושבי היבשה אסור מירדי הים, שירדי הים בכלל יושבי היבשה. לא כאלו שהולכין מעכו ליפו, אלא במי שדרכו לפרש".

1. וכן הוא בכת"י מינכן 95 ווטיקן 127 ועוד.
2. שעכו היא עיר נמל בים התיכון, כמו שכתוב (יומא לח ע"א): "כיון שהגיע לנמלה של עכו היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דופני הספינה". וכן עוד